

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
Kantonalna uprava civilne zaštite

Broj:18/1-44-000401/19
Tuzla, 10.01.2019. godine

INFORMACIJA

o ostvarenim rezultatima deminiranja i uništavanja neeksploziviranih ubojitih sredstava na području Tuzlanskog kantona u 2018. godini

I Uvod

Zakonom o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 39/03, 22/06 i 43/10, u daljem tekstu: Zakon) u članu 48. propisano je da zaštita od neeksploziviranih ubojitih sredstava, predstavlja jednu od 15 mjera zaštite i spašavanja.

Članom 86. navedenog Zakona precizirano je na šta se odnosi navedena odredba:

1. Zaštita od neeksploziviranih ubojnih sredstava (u daljem tekstu: NUS-a) je mjera koja se sastoji u pronalaženju, otkrivanju, označavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, deaktiviranju i uništavanju NUS-a, na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva.
2. Poslove koji se odnose na problematiku uklanjanja mina i NUS-a, vrše jedinice civilne zaštite za uklanjanje mina i NUS-a (u daljem tekstu: timovi za deminiranje) na način regulisan Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 5/02) te Standardom za uklanjanje mina i NUS-a u Bosni i Hercegovini i Standardnim operativnim procedurama uklanjanja i uništavanja NUS-a, koje donosi direktor Federalne uprave.
3. Mjere zaštite od NUS-a, iz stava 1. ovog člana, ne odnose se na sljedeća sredstva:
 - neeksplozivirane diverzantsko-terorističke naprave koje su predmetom krivičnog djela ili prekršaja i spadaju u isključivu nadležnost organa unutarnjih poslova;
 - potrebe Oružanih snaga BiH u postupku uklanjanja i uništavanja upotrijebljenih, a neeksploziviranih ubojnih sredstava za vrijeme i poslije obuke i vježbi njezinih pripadnika, kao i NUS-a kojem je istekao rok upotrebe ili je nepouzdan pa ga treba uništiti;
 - otpadne tvari u proizvodnji naoružanja i vojne opreme privrednih društava koja se bave tim poslom.

Također je u članu 199. stav 2. propisano da:

„Za vršenje koordinacije poslova u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a u kantonima i općinama nadležni su organi uprave za civilnu zaštitu i općinske službe civilne zaštite“.

U skladu sa navedenim zakonskim obavezama, Kantonalna uprava civilne zaštite je vršila koordinaciju poslova u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a na području Tuzlanskog kantona.

Polazna osnova za realizaciju zadataka iz oblasti deminiranja bio je Plan deminiranja - Lista prioriteta deminiranja na području Tuzlanskog kantona za 2018. godinu, koju je sačinila Kantonalna uprava civilne zaštite na osnovu općinskih planova za deminiranje sa utvrđenim prioritetima i uz tijesnu saradnju sa Regionalnim uredom BHMACH-a u Tuzli. Saglasnost na ovu Listu dala je Vlada Tuzlanskog kantona na svojoj redovnoj sjednici.

Realizacija zadataka na uklanjanju NUS-a obavljena je na osnovu prijave građana preko općinskih službi civilne zaštite i MUP-a.

II Ostvareni rezultati na deminiranju i obilježavanju minskih polja i uništavanju NUS-a na području Tuzlanskog kantona

2.1. Deminiranje

Smanjen priliv donatorskih sredstava i ograničena sredstva u budžetima općina i Kantona bili su osnovni faktori koji su uticali na realizaciju projekata deminiranja koji su našli svoje mjesto u Planu - Listi prioriteta za deminiranje na području TK u 2018. godini.

Nažalost u nekim općinama i ona izdvojena odnosno planirana sredstva nisu implementirana zbog smanjenog interesa deminerskih kompanija za sudjelovanje u finansiranju projekata deminiranja.

Na realizaciji projekata deminiranja, pored timova civilne zaštite i deminerskih timova OS BiH, bilježimo angažman domaćih i stranih kompanija i organizacija kao što su: Norveška narodna pomoć „NPA“, NN „Ivša“, UG „Demira“, „UEM“, „Stop mine“ i drugi.

Posebno treba istaći da je na području TK, uz primjenu nove metode deminiranja „tehničko izviđanje kroz ciljano i sistematsko izviđanje“, u toku realizacija projekta „MSP Gojčin-Vis“ na području općine Kalesija. Okončanje ovoga projekta se očekuje u toku naredne godine čime će lokalnim organima vlasti na upotrebu biti stavljena površina terena od preko 2 miliona metara kvadratnih.

Sve relevantne činjenice govore da se samo uz primjenu ove nove metode može ubrzati proces deminiranja i dostići rezultati koji su planirani u novom dokumentu „Strategija protuminskog djelovanja BiH za period 2019.–2025.“. Ovim dokumentom je planirano da do 2025. godine se potpuno eliminišu sumnjive površine I i II kategorije, a III kategoriju prioriteta će biti „eliminirana“ kroz prevenciju zabrane kretanja.

Prema podacima zadnjeg sistematskog izviđanja na teritoriji Tuzlanskog kantona još uvijek se vodi 2,9% površine kao sumjiv prostor na zaostala minsko eksplozivna i neeksplozivna ubojita sredstva.

2.1.1. Rezultati deminerskih timova civilne zaštite

Izvorna zadaća ovih timova je pregled i čišćenje vitalnih objekata i poljoprivrednog zemljišta, čime se obezbjeđuju uvjeti za održivi povratak izbjeglog i raseljenog stanovništva, na području TK i korištenje prirodnih resursa u svrhu razvoja lokalnih zajednica.

Tokom deminerske sezone timovi civilne zaštite bili su angažirani na projektima na području više općina TK sukladno utvrđenom planu i trenutno iskazanim potrebama na području neke lokalne zajednice.

Tabela 1: Pregled deminiranih projekta u izvedbi timova civilne zaštite, po općinama TK u 2018. g.

R/b	Općina	Lokalitet	Namjena	Metoda rada	Površina (m ²)
1.	Sapna	Trasa Marša mira - Nezuk	Šumsko zemljište	T I	26.505,83
2.	Sapna	Trasa Marša mira - Nezukovi	Šumsko-pašnjačko zemljište	T I	18.327,00
3.	Banovići	G. Pribitkovići 3.	Vodovod i šumsko zemljište	Čišćenje	34.188,00
4.	Kladanj	Njivice – Stupari	Kulturno naslijeđe - stećci	T I	1.949,00
5.	Kalesija	Lisača 1.	Šumsko-poljoprivr. zemljište	Čišćenje	U procesu
U k u p n o:					80.969,83

Računajući period od osnutka timova civilne zaštite za deminiranje terena uz pomoć Mašinskog, POEK i PLANT tima FUCZ, deminirana je površina terena od **3.014.663,13 m²**.

Tokom izvođenja operacija deminiranja nije bilo slučajeva povređivanja pripadnika timova civilne zaštite.

2.1.2. Rezultati deminerskih timova Oružanih snaga BiH

Tokom 2018. godine na području Tuzlanskog kantona timovi OS BiH imali su vrlo značajan angažman na projektima deminiranja. Posebno treba istaći da su deminerski timovi OSBIH trenutno angažirani na velikom deminerskom zadatku „MSP Gojčin“ na području općine Kalesija gdje je predviđeno da se novom metodom deminiranja „tehničko izviđanje kroz ciljanu i sistematsku istragu – vraćanje površine“ tretira površina terena od 2.383.000,00 m².

Tabela 2: Pregled deminiranih projekta u izvedbi timova OS BiH, po općinama TK u 2018. g.

R/b	Općina	Lokalitet	Namjena	Metoda rada	Površina (m ²)
1.	Gradačac	Ledenice – D. Kikići 1.	Poljoprivredne površine	T I	75.098,59
2.	Gradačac	Lukavac G. – Toke 2.	Poljoprivredne površine	Čišćenje/T I	93.224,00
3.	Gradačac	Ledenice Donje	Pristupni teren oko spomen obilježja „Oklopni voz“	T I	4.837,00
4.	Gradačac	Sibovac Hasaničke	Infrastruktura i polj. zemljište	T I	24.206,00
5.	Gradačac	Ledenice D, Proboj	Infrastruktura i polj. zemljište	T I	12.314,00
6.	Sapna	Međeđa (kasetna)	Šumsko/poljopr. zemljište	Čišćenje/T I	94.470,00
7.	Kalesija	MSP Gojčin-Vis	Infrastruktura, poljoprivr. šume, pašnjaci i sl.	C T I	1.150.000,00 U procesu
8.	Kalesija	Lisača – pristupni put	Šumsko zemljište	T I	U procesu
9.	Sapna	Kraljevići	Šumsko/poljopr. zemljište	Čišćenje/T I	U procesu
10.	Gradačac	Ledenice D. Bijeljevina 2.	Poljoprivredno zemljište	T I	U procesu
U k u p n o:					1.454.149,59

Od početka izvođenja operacija humanitarnog deminiranja timovi OS BiH su na području Tuzlanskog kantona deminirali površinu od **6.772.241,94 m²**.

2.1.3. Donatorsko deminiranje

Kao i svih prethodnih godina deminiranje u najvećoj mjeri ovisi od donatorskih sredstava koja se direktno ili preko Međunarodnog fonda za deminiranje i pomoć žrtvama od mina (ITF) implementiraju u BiH. Najveći donatori su Vlade SAD, Njemačke, Norveške, Japana i dr. Neki od navedenih projekata su **dijelom sufinansirani** iz općinskih budžeta (Banovići, Kalesija i Lukavac).

U narednoj tabeli je dat pregled projekata koji su deminirani na području TK u 2018. godini koristeći ova donatorska sredstva.

Tabela 3: Pregled projekata deminiranih donatorskim sredstvima

R/b	Lokacija - naziv projekta	Općina	PM akcija	Izvođač	Ukupno završeno (m ²)
1.	Lukavica Rijeka-Katinovac	Doboj Istok	T I	Stop mine	55.149,01
2.	Oblić 3.	Doboj Istok	T I	Stop mine	71.576,99
3.	DV i NN mreža Bučje - Visori	Čelić	T I	Demira	33.491,86
4.	Putni pojas	Čelić	Čišćenje	Ivša	28.179,67
5.	Filipovići – Selišta	Čelić	Čišćenje	Ivša	15.859,00
6.	Poraslice	Čelić	Čišćenje	Ivša	15.538,90
7.	Rudnik krečnjaka - Vijenac	Lukavac	T I	UEM	18.724,00
8.	Milino Selo – Potkućnice vodovod	Lukavac	T I	UEM	11.141,38
9.	Šikulje – Smoluća kota Vis	Lukavac	T I	UEM	44.694,73
10.	Milino Selo	Lukavac	T I	UEM	44.545,41
11.	Horozovina – put za Bandijeru	Kalesija	T I	UEM	12.283,00
U k u p n o:					351.281,96

2.1.4. Ukupni rezultati deminiranja

Tokom deminerske sezone 2018. okončan je 21 projekat, a 5 je obustavljeno - konzervirano i biće nastavljeni naredne godine.

Uz primjenu sve tri metode deminiranja (čišćenje, tehničko izviđanje i tehničko izviđanje kroz ciljanu i sistematsku istragu) ukupno su deminirane slijedeće površine:

Tabela 4: Broj realiziranih projekata po metodi rada sa ukupno deminiranim površinama

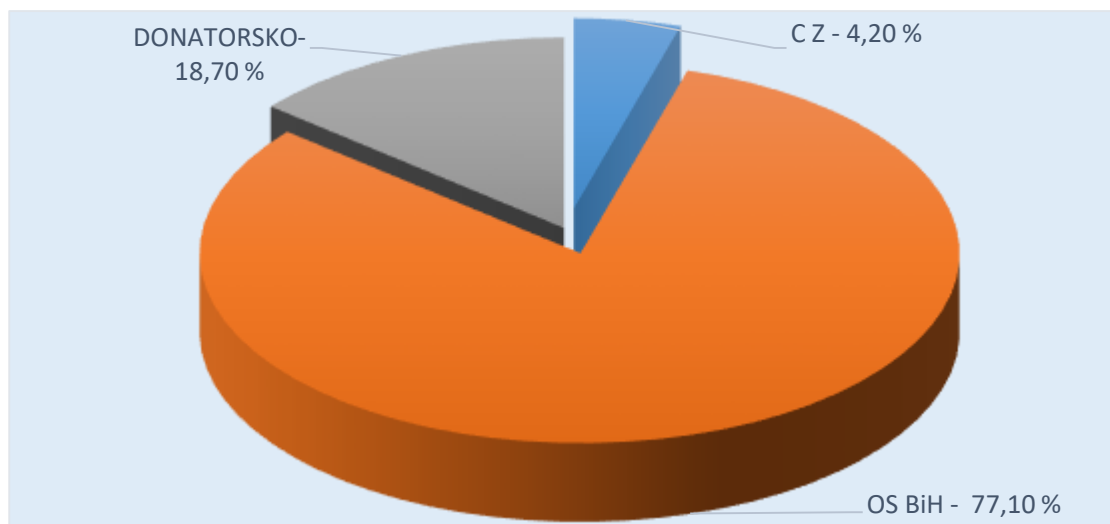
Metod rada – deminiranja	Broj projekata	Deminirana površina (m ²)
Čišćenje	4	93.765,57
Tehničko izviđanje	16	642.575,42
Tehničko izviđanje (CI i SI)	1	1.150.000,00
U k u p n o:	21	1.886.340,99

2.1.5. Učešće izvođača radova na deminiranju

U slijedećoj tabeli i grafikonu dat je procenat učešća izvođača-finansijera deminerskih radova u 2018. godini.

Tabela 5: Učešće izvođača radova

Izvođač/finansjer	Broj projekata	Površina (m ²)	Procenat %
FUCZ	4	80.969,83	4,20
OS BiH	6	1.454.149,59	77,10
Donatorsko deminiranje	11	351.281,96	18,70
U k u p n o:	21	1.886.340,99	100,00

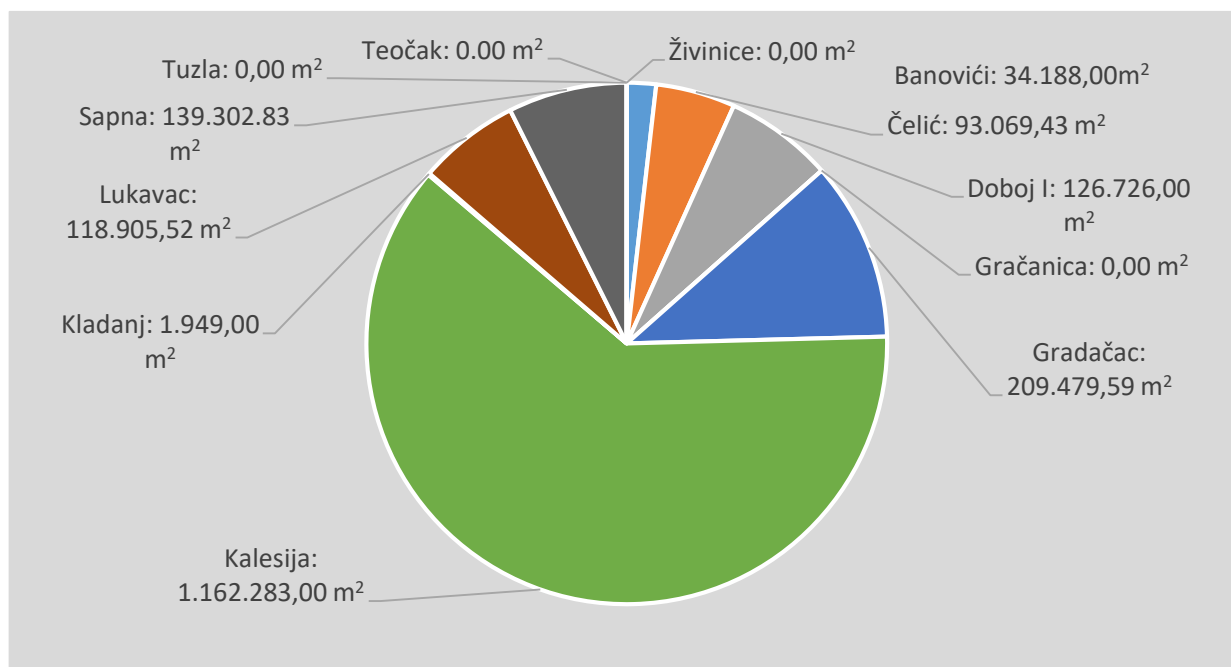

Grafikon 1: Učešće izvođača/finansijera radova

2.1.6. Pregled deminiranih površina po općinama u toku 2018. godine

Kada je u pitanju ostvareni rezultat deminiranja po općinama može se konstatirati da je prisutna neravnomjernost u zastupljenosti jer još uvijek prednost imaju projekti na općinama Kalesija, Gradačac i Lukavac gdje konfiguracija terena omogućava angažiranje deminerskih mašina čime se omogućava veća produktivnost i brži završetak deminerskih radova.

Na slijedećem grafikonu prikazan je ostvareni rezultat deminiranja po općinama u toku 2018. godine.

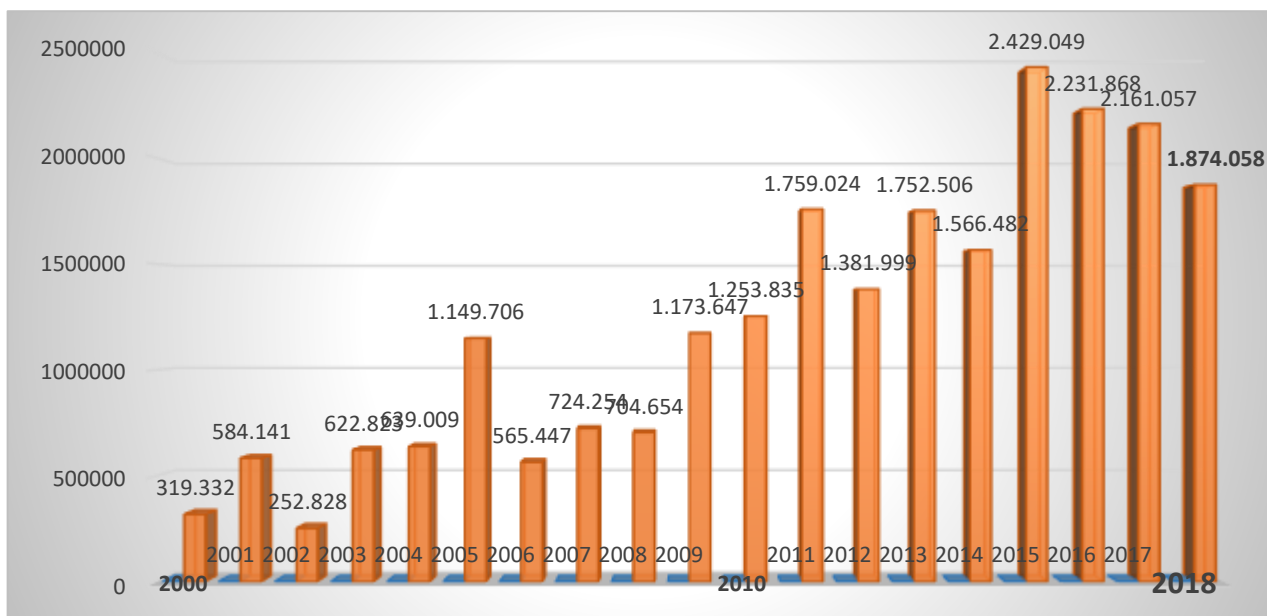

Grafikon 2: Pregled deminiranih površine po općinama TK u 2018. godini
(Ukupno deminirano: 1.886.340,99 m²)

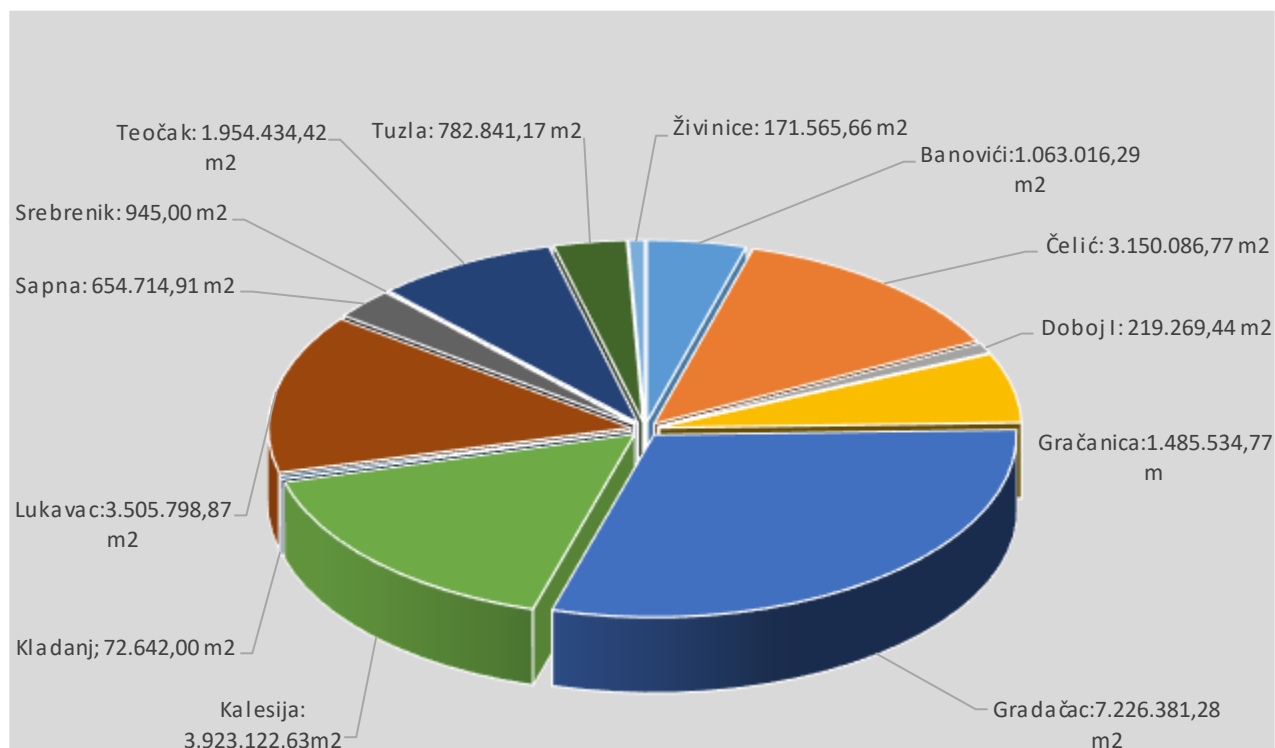
2.1.7. Sveukupno ostvareni rezultati deminiranja na području TK (1997-2018)

Prema podacima koje zajednički evidentiraju Kantonalna uprava, općinske službe civilne zaštite i Regionakni ured BHMAC-a od početka izvođenja humanitarnog deminiranja, uz primjenu svih metoda deminiranja (čišćenje, tehničko izviđanje i tehničko izviđanje kroz CI i SI) do danas deminirana je površina terena od **24.209.903,21 m²**.

U narednim grafikonima dat je prikaz ostvarenih rezultata deminiranja po godinama i općinama od početka izvođenja humanitarnog deminiranja na području Tuzlanskog kantona.

Grafikon 3: Pregled deminiranih površina po godinama na području TK (Ukupno: 1997.- 2018. godina – 24.209.903,21 m²)

Grafikon 4: Pregled deminiranih površina po općinama na području TK (Ukupno: 1997.- 2018. godina – 24.209.903,21 m²)

Sukladno dokumentu, koji je još uvijek na snazi, „Strategija protuminskog djelovanja BiH za period 2009. – 2019.” čiji je osnovni cilj do 2019. godine potpuno eliminisati sumnjive površine I i II kategorije, a III kategoriju prioriteta „eliminirati” kroz prevenciju zabrane kretanja i ostvarene rezultate na deminiranju do današnjeg dana više je nego očigledno da se zadati rok neće ispoštovati. Zbog toga se vode intenzivne aktivnosti na usvajanju novog dokumenta odnosno nove Strategije u kojoj će navedeni period biti produžen do 2025. godine.

2.1.8. Obilježavanje minskih polja

Pored trajnog i polutrajnog obilježavanja sumnjivih površina u sklopu projekata koji su bili predmet izvođenja deminerskih radova, ove godine nije bilo većih projekata iz Programa upozoravanje na mine. Kao i ranijih godina, svakodnevno se vrši znavljanje i postavljanje novih upozoravajućih minskih znakova (hitno obilježavanje sumnjivih površina) koje su izvodili predstavnici RU BHMAC-a i pripadnici tima civilne zaštite za deminiranje i uklanjanje NUS-a.

2.2. Uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava

Tokom 2018. godine pripadnici „A” tima civilne zaštite, kao jedine organizirane grupe osposobljene i opremljene za izvođenje poslova preuzimanja, prevoženja, privremenog skladištenja i uništavanja NUS-a, odradili su preko 300 zadataka. Pored prostora Tuzlanskog kantona ovi poslovi su obavljani i na dijelu Zeničkodobojškog i Posavskog kantona. Zbog čestog angažmana pripadnika tima u sklopu ronilačkih aktivnosti (obuka, potrage i sl.) znatan broj zadataka odradili su i pripadnici KDZ tima MUP TK. Svi ovi zadaci su odrađivani uz tijesnu saradnju sa općinskim službama civilne zaštite i Ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona. U tabelama 6 i 7 dat je pregled neutralisanog NUS-a po vrsti i količini.

Tabela 6: Pregled uništenog NUS-a po vrsti i količini

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Ukupno
Municija manjeg kalibra	kom	6.313
Municija većeg kalibra	kom	35
Ručne bombe – razne	kom	222
Projektili – razni	kom	57
Pješadijske mine	kom	98
Tenkovske mine	kom	7
Tromblonske mine	kom	74
„Osa“, „Zolja“, „Munja“	kom	8
Upaljači – razni	kom	18
Avio bombe	kom	2
Kasetne bombe-zvončići	kom	0
Ostalo (okviri, kapisle)	kom	29
U k u p n o:	kom	6.863

Tabela 7: Pregled uništenog eksploziva i pirotehničkih sredstava

Naziv sredstva	Jedinica mjere	Ukupno
Eksplozivi – razni	Kg	0,10
Pirotehnička sredstva i petarde	Kom	16.532

2.3. Nesreće od mina i NUS-a

Prema zvaničnim podacima BHMAC-a, u periodu od 1996. do kraja 2018. godine, u BiH je od mina stradalo 1.759 osoba. Od toga je smrtno stradalo 615, a teže i lakše ranjeno 1.138 civilnih osoba. Pored stradanja civilnih osoba bilježimo i znatan broj nastradalih deminera tokom izvođenja deminerskih radova. Smrtno je stradao 51, a teže i lakše 69 deminera.

Tokom 2018. godine na području TK se dogodio jedan minoincident u kojem je došlo do stradanja ovaca. Minoincident se desio na lokalitetu Topalovići (ispod Visa) na području općine Gračanica. Također, treba napomenuti da bilježimo tešku minsku nesreću na području općine Zavidovići u kojoj su stradale dvije osobe (jedna smrtno, a druga sa teškim tjelesnim povredama) sa područja TK.

Prema podacima sa kojima raspolaže Kantonalna uprava civilne zaštite Tuzla, od potpisivanja Dejtonskog sporazuma, dogodilo se preko 200 minskih nesreća, na području svih općina Tuzlanskog kantona, u kojima je **smrtno stradalo 122**, a teže i lakše je ranjeno 136 osoba. Sve civilne nesreće desile su se u obilježenim područjima, te da su najčešći razlozi koji dovode do nesreća, nepoštovanje minskih upozorenja i svjestan ulazak u sumnjiva područja zbog lova ili sječe šume.

III Zaključna razmatranja

Na osnovu rezultata ostvarenih na poslovima deminiranja i uništavanja NUS-a na području TK u toku 2018. godine može se zaključiti slijedeće:

1. U toku 2018. godine, uz primjenu svih metoda deminiranja (čišćenje, tehničko izviđanje i tehničko izviđanje kroz sistematsko i ciljano izviđanje minsko sumnjive površine), deminirana je površina od 1.886.340,99 m².
2. Prilikom odabira i utvrđivanja prioriteta deminiranja prednost su imali projekti kojima su stvarani uvjeti za povratak izbjeglog i raseljenog stanovništva i život u sigurnom okruženju kao i deminiranju infrastrukturnih objekata i poljoprivrednih površina.
3. Na području Tuzlanskog kantona još uvijek se kao sumnjiva površina vodi oko 78 miliona m² ili 2,9 % od ukupne površine kantona.
4. Ostvareni rezultati na deminiranju u toku ove godine na području TK se mogu ocijeniti kao zadovoljavajući. Naime, primjenom nove metode deminiranja stvorena je mogućnost znatnog ubrzanja procesa deminiranja i „oslobađanja“ velikih površina od mina i NUS-a.
5. Tokom 2018. godine na području TK nije zabilježena nijedna minska nesreća, ali su dvije osobe sa područja TK nastradale na prostoru općine Zavidovići. Bilježimo jedan minoincident na području općine Gračanica gdje je došlo do stradanja ovaca.
6. Podatak da je tokom godine uništena količina minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava u iznosu od blizu 7.000 komada, te sveprisutna pojava svakodnevnog prijavljivanja istih, ukazuje da još uvijek ima veliki broj ovih sredstava. Zahvaljujući djelovanju tima civilne zaštite Tuzla „A“ sva ova sredstva su na vrijeme i bezbjedno preuzeta, prevezena i uništena.

Direktor

Mr. sc. Ibrahim Sarajlić